

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 1 av 8

DEL A: Kortsvar

1. "Berlin-modellen"

Berlin-modellen var en type universitetsmodell som oppsto i Europa, og som mange universiteter i Europa ble bygget på. Da universitetet i Berlin ble opprettet i 1810 ble forskning det nye sentrale ved universitetet. Det skulle være et forskningsuniversitet uten innflytelse fra religiøse, politiske eller økonomiske interesser. Denne ideen spredte seg, og da USA overtok som senter for sosiologi etter 2. verdenskrig (mye fordi Tysklands universitet, institusjoner, forskere og statlige bygninger ble borte under 2. verdenskrig), ble Berlin-modellen overført til USA.

2. "Positivism"

John Stuart Mill sa at samfunnsvitenskap skulle kunne forklare med de samme årsaksfaktorene som naturvitenskap. Fysikk og matematikk skulle kunne anvendes på lik måte som i naturvitenskap, og være sentral i samfunnsvitenskaplig forskning. Med kunnskap og innsikt i en persons liv og hans forutsetninger for handling, skal samfunnsvitenskap kunne analysere og forutsi hva en person ville gjort i en situasjon, akkurat som naturvitenskap kan forutsi en solformørkelse.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 2 av 8

4. "Hermeneutikk"

Hermeneutisk tradisjon sier at ~~det~~ ^{naturvitenskap} ikke nødvendigvis trenger å stå i sentrum for samfunnsvitenskapelig forskning, men menneskelige forhold og tenkning. Naturvitenskap og samfunnsvitenskap inneholder forskjellige elementer, og det finnes data og analyser som ikke kan anvendes i naturvitenskap, men i samfunnsvitenskap.

Hermeneutikk gjorde at positivismen ble modifisert noen plasser, men den forsvant ikke helt.

5. "Etnosentisme"

Etnosentisme er forestillingen om at det en selv tilhører er det beste. Det er en overbevisning om at den gruppen en hører til er bedre enn andre, og at andre grupper ikke kan oppnå det de har hvis de ikke gjør/har det samme som din gruppe. En er ikke åpen for andres meninger eller synspunkt.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 3 av 8

DEL B: Essay.

1.

Eilert Sundt var en av våre fremste og mest betydningsfulle samfunnsforskere. Hans verk er utarbeidet gjennom mange reiser og lengre opphold i bygder og småbyer, hvor han studerte menneskers vaner og sjeikker. Sundt var opptatt av sentrale trekk i historien de siste 100 år, og hans mål ~~var~~ med sitt arbeid var å nå et bredere publikum for å opplyse om samfunnets tilstander.

I begynnelsen fikk han støtte av staten for sin forskning, noe han fikk fornyet flere ganger. Men da han så at folkene i bygdene kunne bedre styre der selv, var staten uenig og tok vekk støtten. Jeg vil i denne utredelsen se på Eilert Sundts arbeidsmetoder, analyseperspektiv, samfunnsanalyse og hans verker, og hvilken betydning de har hatt i sosiologi. Jeg begynner med hans arbeidsmetoder.

Eilert Sundt så på seg selv som forsker og formidler, og i hans forskning brukte han forskjellige metoder. I boken hans "Dødeligheten" fra 1855 fikk han statistikker ~~og~~ fra begravelsebyrå og kirker, mens i "Sedeligheden" (1855)

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 4 av 8

Samlet han klare og tydelige beskrivelser av vaskevanene til folk, om hvordan de vasket tak, og vegger og sengetøy. I levevilkårsundersøkelsen fra 1857 hadde han et sett med like spørsmål som han spurte 500 husstander om.

Eilert Sundt hadde et nytt analyseperspektiv om fremskritt-faktorer i samfunnet. Han sa at det ikke kan er familie, handel og industri som er faktorer for bytte av varer og tjenester. Der imot mente Sundt at forhold som nabo-skap og sosialt nettverk utenfor familien og venner kan være gjenstand for bytte av varer og tjenester. Et eksempel han bruker er når folk giftet seg for måtte byllupsgjestene gi skål penger til brudeparet så de fikk et bedre utgangspunkt.

Sundt er enig i Herbert Spencers teori om at differensierte kunnskaper er viktig for fremskritt. Det demonstrerte han i en rekke eksempel. Ett av dem var forskjellene i fiskerieringen på sørvestlandet og i Møre. Fiskerne på sørvestlandet hadde hatt god nytte av kunnskaper fra de internasjonale sjømennene, og kunne derfor utvikle nye bedre båt-teknikker.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 14.12.10
Ark nr. : 5 av 8

Men Sundt og Spencer stiller seg i sin forklaring om faktorer som spiller inn på samfunnsutviklingen. Mens Spencer vektlegger ytre faktorer som yrker og arbeidsplasser som sentrale i differensieringsprosessen og samfunnets utvikling, er Sundt mer opptatt av indre faktorer. Han argumenterer at menneskets følelse av medvirkning i samfunnsfremmende prosesser er viktig for individets egenfølelse og ytelsesevne. Hvis individet blir en "outsider" i samfunnet, mister det sin selvrespekt og blir ikke bidragsyter til fremheving av samfunnet.

I verkene til Sundt forsker han på hva som spiller inn på samfunnsutvikling og folks levestandard. Han knytter sammen dødelighetsfrekvenser og levestandard med geografiske områder. Sundt påstår at dødelighetsfrekvenser kan fortelle oss noe om levestandardene i en region. Er det lav dødelighetsfrekvens reflekterer det gode forhold og trygghet i befolkningen. Høy dødelighetsfrekvens ~~er~~ forteller at regionen er preget av sykdom, fattigdom, sult ~~er~~ eller hungersnød. Grunnet til det analyserer Sundt til å ha ~~med~~ med geografi å gjøre. En regions klimatiske forhold kan spille inn, og klimaet legger til rette for

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 6 av 8

for gode vekstmuligheter, om det er mye naturkatastrofer og andre forhold. Andre forhold som kan spille inn på dødelighetsfrekvensen er om det forekommer mye sykdom og ulykke eller ikke i næringsvirksomheten grunnlaget som dominerer i området, og hvor mye inn- og utflytting som er i området. Sundt illustrerer dette i et eksempel med Christiania og Finnmark, som var ulike under moderniseringsprosessen. Christiania hadde god nytte økonomisk av industriprosessen, men det førte også til mye inn- og utflytting. Sirkulasjonen av borgere førte til at folk ikke hadde noe felles holdningspunkt, normene og reglene var forskjellige, og dessuten et referansepunkt var ikke like hos folk. Det førte til at det var mange holdninger, og autoritetspersoner ble ikke tatt på alvor.

I boken "Gitermaal" fra 1855 ser Sundt på årsakene til nasjonens synkende moral, og det økte antallet av alkoholmisbrukere og uelgte barn. Han forbant disse forholdene med demografi. Det var flere eldre enn unge (flere som ble født, enn som døde) i landet, og denne ubalansen førte til redusert egenfølelse for individet.

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 7 av 8

Det var ikke nok jobb for alle, og det gjorde at en mann ikke kunne gift seg. Han måtte nemlig ha en jobb før en giftet seg for. Når et individ da står uten jobb faller det utenfor samfunnets prosesser, og er ikke medvirkende til disse. En er heller ikke en del av den sosiale strukturen i samfunnet når en ikke er gift, og blir en "outsider". ~~Det~~ Individet preges da av et tap av identitet og moral i samfunnet. Sundt spådde derimot at moralen ville komme tilbake når de demografiske forholdene ble i balanse.

I boken "Sedeligheten" fra 1857 tok han denne forskningen videre, og studerte ungdomskulturer, bygdesamfunn og tjenestefolks forhold. Han fant da ut en sammenheng mellom bosituasjonen til tjenestefolk hadde noe å gjøre med antall uekte barn. Arbeidsgivere hadde nemlig for vane å gå på besøk til tjenestefolk på nattestid.

Sundt var en sentral bidragsyter innen norsk sosiologi. Han var den første til å kartlegge norske vaner, og gjennom de gi det norske folk bedre innsikt. Han var en inspirasjon ~~for~~ for andre til å forske på norske

Emnekode : EX-104
Kandidatnr. : 2016
Dato : 16.12.10
Ark nr. : 8 av 8

nomer og spikker. Hans verk var
viktige som opplysning for det norske
folk, og han nådde veldig mange.
Han utarbeidet få begreper, og det
var en stor grunn til at så mange
leste Sundts verker. Han gjorde med
andre ord sosiologi mer tilgjengelig
til et bredere publikum. Han skrev
også mange artikler, og hadde
foredrag for tusener av mennesker.

Sundt mente at gjennom opplysning
og kunnskap ville føre til et bedre
samfunn, og Sundt var med på
å spre denne kunnskapen og
opplysningen, og der for også fremme
samfunnsutviklingen i Norge.

Sundts teorier er blitt brukt av
mange etter ham, som for eksempel
Durkheim og Weber, men disse var
ikke forankret i Sundt.